# OBSERVAȚII DESPRE EXPRIMAREA CANTITĂȚII ÎN TEXTUL REȚETELOR CULINARE

TEODORA TOROIPAN

Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan – Al. Rosetti”
theodora_nicole@yahoo.com

**Cuvinte-cheie:** rețete culinare româneşti; limbaj culinar; circumstanțial cantitativ; aproximare; cuantificatori.

**Keywords:** Romanian cooking recipes; culinary language; quantity adjunct; approximation; quantifiers.

## 1. INTRODUCERE

În acest studiu, ne propunem să urmărim modul în care conceptul semantic de *cantitate* este exprimat în rețetele culinare româneşti. Este vorba despre două direcții de cercetare, din perspectivă gramaticală – **marcarea cantității prin *circumstanțiale cantitative*** în grupul verbal, adjectival şi adverbial şi operația de **cuantificare**[1] din grupul nominal, adică **realizarea specifică a *cuantificatorilor* din grupul nominal**.

În textele culinare, cuantificarea nominală este o problemă complexă în special în cazul substantivelor masive, foarte frecvente, care au anumite particularități morfosintactice. Există mai multe tipare sintactico-semantice specifice, de exemplu (a) *un kilogram de carne, un litru de ulei* etc., (b) *o lingură (bună) de unt, o cană de zahăr* etc., (c) *un praf de sare, un vârf de cuțit/ de linguriță de sare, o mână (bună) de făină, un pumn de nuci* etc. Construcțiile cantitative[2] din grupul nominal sunt **reprezentative pentru stilul rețetelor culinare**, poate chiar mai mult decât cele din grupul verbal, adjectival şi adverbial. În acest articol, vom prezenta în detaliu o singură direcție de cercetare, şi anume

[1] Este vorba despre conceptul semantic de cuantificare – funcția de a atribui o cantitate unui obiect/ termen (GBLR: 142), îndeplinită de *cuantificatori*, denumiți generic şi *(cuvinte) cantitative*. Denumirea de „cantitative” este propusă în gramatica modernă pentru a face referire la cuantificare din perspectivă semantică, pentru a nu se confunda cu funcția sintactică *de cuantificator* din grupul nominal (GBLR: 142). Din punct de vedere sintactic, cuantificatorul este o poziție în grupul nominal cu centru substantiv realizată prin cantitative numai în prezența determinantului (de exemplu, numeralul *două* din structura *cele **două** vinete*).

[2] Numite şi construcții „pseudopartitive” – a se vedea, în acest sens, o discuție teoretică la Nedelcu 2009: 178–190.

*SCL, LXX, 2019, nr. 2, Bucureşti, p. 273–289*

**BDD-A30859 © 2019 Editura Academiei**
**Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 12:59:55 UTC)**

circumstanțialul cantitativ, celălalt aspect (cantitativele din grupul nominal) fiind tratat într-un articol viitor.

Ne vom limita, aşadar, la descrierea şi exemplificarea tipurilor de realizări ale circumstanțialului cantitativ (şi de măsură), după modelul lucrărilor generale (a se vedea, de exemplu, pentru limba contemporană, GBLR 2010: 546–549, GALR 2008: 544–550, iar pentru limba veche, SOR 2016: 346–356, 485, 491–497, Stan 2013: 45–57, 210–214, 301), şi vom da şi câteva informații despre exprimarea ideii de aproximare, precum şi, în unele cazuri, despre cuantificarea grupului nominal. Precizările referitoare la cantitate (şi la timp) constituie o caracteristică sintactică şi lexicală definitorie pentru stilul textelor culinare. Profilul gramatical al textelor analizate este dat, în mare măsură, de specificul lor stilistico-pragmatic; am considerat, aşadar, necesar să facem şi câteva observații de ordin pragmatic, stilistic şi lexical.

Între stilul primelor cărți de bucate româneşti şi al celor mai recente, clasice („instituționale") sunt anumite diferențe. De aceea, perspectiva analizei este sincronică şi, în oarecare măsură, şi diacronică (a se vedea corpusul de la finalul articolului). Au fost selectate, în primul rând, exemple din texte actuale, din volume tipărite sau de pe site-uri şi bloguri culinare, şi au fost folosite şi câteva surse din perioadele mai vechi (sfârşitul perioadei vechi – perioada interbelică şi comunistă).

## 2. REALIZĂRILE CIRCUMSTANȚIALULUI CANTITATIV

În analiza care urmează, ne vom concentra asupra *circumstanțialului cantitativ* constituent facultativ în grupul verbal, ca toate circumstanțialele, nu asupra *complementului circumstanțial cantitativ*, cu statut de complement matricial, „circumstanțial obligatoriu", cerut de o clasă limitată de verbe: *Inelul valorează* ***100 de euro****. / Ion cântăreşte* ***70 de kilograme*** etc. (GBLR 2010: 495–497).

În gramatica actuală, se face distincția între circumstanțialul cantitativ **propriu-zis** (*Ion mănâncă mult*) şi circumstanțialul cantitativ **de măsură** (*Ion citeşte trei ore*) (GBLR 2010: 547). Acesta din urmă este, de fapt, circumstanțialul de timp de durată[3], în terminologia mai veche.

În textele culinare, există o mare varietate de construcții circumstanțiale cantitative, în special **de măsură**, dat fiind faptul că măsurile alimentelor şi timpul de pregătire sunt elemente esențiale pentru reuşita rețetei. Circumstanțialul cantitativ are diverse realizări în grupul verbal, în grupul adjectival şi în grupul adverbial. Aceste realizări vor fi detaliate şi exemplificate în cele ce urmează.

[3] Încadrarea cantitativului de măsură în clasa circumstanțialului cantitativ în gramatica modernă are la bază criterii semantice şi sintactice. Din punct de vedere semantic, acest constituent „indică o caracterizare cantitativă a predicației semantice, nu reperele temporale ale unui eveniment" (GBLR 2010: 532). De asemenea, clasa de substituție a celor două tipuri de circumstanțiale este diferită; testul de distingere între circumstanțialul cantitativ şi cel de timp este substituția cu adverbul *atât* – realizare tipică pentru circumstanțialul cantitativ (GBLR 2010: 532).

BDD-A30859 © 2019 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 12:59:55 UTC)

2.1. *REALIZĂRILE CIRCUMSTANȚIALULUI CANTITATIV ÎN GRUPUL VERBAL*

**2.1.1.** Circumstanțialul cantitativ este realizat frecvent ca **grup adverbial** cu centru adverb de cuantificare, din seria nedefinitelor (nu foarte numeroase, în textele de acest tip):

(1) a. Dacă scade **prea mult** se mai adaugă apă. (Marin [1936] 2005: 174)
b. şi apoi să pui jumătate lingură făină înuntru şi să se mai prăjească **puțin.** (Kogălniceanu & Negruzzi [1841] 1973: 2)
c. Pune într-o tingire puțină grăsime sau unt, ceapă tăiată, şi maiurile, şi mararіu şi le lasă să fiarbă **puțin**. Pune puțină făină şi lasă să ruminească **puțin**. (Kogălniceanu & Negruzzi [1841] 1973: 52)
d. se lasă să se usuce... **destul**, până-i vine rândul. (Roman 2014: 293)

Acest tip de realizare este specifică circumstanțialului cantitativ propriu-zis, întrucât exprimă variații cantitative imprecise (GBLR 2010: 547). În vocabularul culinar sunt foarte multe verbe care acceptă ideea de gradare, de cuantificare (de exemplu *a fierbe, a prăji, a frige, a căli, a sota, a rumeni, a coace*, hiponime pentru *a (se) găti*). Astfel se explică de ce circumstanțialul cantitativ are o pondere atât de mare.

Adverbul *bine*, destul de frecvent atât în textele de acest tip din perioada veche, cât şi în cele actuale, nu este folosit, în general, cu sensul lui prototipic de mod evaluativ, ci cu un sens modal deontic („cât trebuie, cât este necesar, suficient"). În funcție de context, acest tip de sens se nuanțează diferit. În exemplele de la (2), în vecinătatea verbelor *a fierbe, a prăji, a scădea* etc., adverbul *bine* capătă sens cantitativ, exprimând durata, şi nu modul acțiunii (cf. adj. *bun* din *o bucată bună de vreme, o bună parte* etc.):

(2) a. marole şi rânză fiarte **bine** şi tăiete mărunțel. (Kogălniceanu & Negruzzi [1841] 1973: 1)
b. Aceasta să fiarbă până s-a muia jambonul, zama însă să nu fie sarată, să fiarbă până va scăde **bine.** (Kogălniceanu & Negruzzi [1841] 1973: 15)
c. tăind curechiul tare mărunțel, îl pui înuntru în rumineală ca să se prăjească **bine**. (Kogălniceanu & Negruzzi [1841] 1973: 20)
d. apoi fiarbe miarea **bine** şi o pune peste coji şi vor fi făcute. (*O lume* 1997: 166)
e. Se freacă **bine**, până când pâinea e complet amestecată cu icrele. (Marin [1936] 2005: 27)

Adverbul *bine* mai poate însemna „mult" sau „suficient", fiind un antonim pentru *puțin*; de fapt, poate fi substituit şi cu *atât*, adverbul prototipic de cuantificare. Faptul că se referă la durata acțiunii e marcat clar în exemplul (2e),

BDD-A30859 © 2019 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 12:59:55 UTC)

unde e urmat de subordonata conjuncțională introdusă prin *până când*, care explicitează sensul cantitativ (*Se freacă atât cât trebuie, până când...*).

În perioada mai veche, inventarul adverbelor de cuantificare utilizate în textul culinar este uşor diferit, conținând şi elemente care au devenit ulterior învechite sau au rămas regionale. De exemplu, adverbul *câtvaş(i)*, pe care l-am înregistrat în cea mai veche carte de bucate românească[4], tot în contextele unor verbe care exprimă un proces culinar gradabil (*a fierbe, a prăji, a scădea, a sta, a stoarce* etc.). Acest adverb are şi sensul de „puțin (timp), nu prea mult":

(3) a. Grijind péştile, să-l sari şi să-l laşi să stea **câtvaş**. (*O lume* 1997: 107)
b. Dupre ce vei fiarbe **câtvaş** racii. (*O lume* 1997: 118)

Circumstanțialul cantitativ în grupul verbal, în textul culinar, mai poate fi exprimat prin **locuțiuni adverbiale cu sens de cuantificare**. Foarte des utilizată este expresia *pe jumătate*:

(4) a. şi o dai în cuptoriu să se coacă **pe jumătate**. (Kogălniceanu & Negruzzi [1841] 1973: 132)
b. Deci pune-o pe jiratec să fiarbă până ce va scădea **pe jumătate**. (*O lume* 1997: 153)
c. Şi când vor fi **jumătate** fiarte, pune sare, grăunțe de aguridă şi puțintică nucşoară (*O lume* 1997: 126)
d. Când carnea este fiartă **pe jumătate**, adaugi zarzavatul curățat şi tăiat cubulețe. (*https://www.practicinbucatarie.ro/retete/supe-si-ciorbe/supa-de-vara-cu-vita/*)

În exemplul (4c), din textul vechi (*O lume* 1997), se constată că expresia *pe jumătate* era în curs de fixare.

De asemenea, sunt frecvente locuțiunile adverbiale cu numeral cardinal, considerate în GBLR 2010: 181, 302 „adverbe situative de aspect" (5a–c, e). În locul numeralului, pot apărea adjective pronominale indefinite (5d–f):

(5) a. Îl întinde **de trei ori** cât se poate de subțire şi tot îl stringe din toate părțile, şi îi pune făină numai cât trebuie. (Kogălniceanu & Negruzzi [1841] 1973: 42)
b. Întâi se spală curechiul tare bine şi-l opăreşti **de două ori** cu apă clocotită; (Kogălniceanu & Negruzzi [1841] 1973: 20)
c. ... adăugând repede un vârf de linguriță de boia dulce de ardei sau pastă de ardei şi amestecând **de 2-3 ori**. (Jurcovan [1987] 2012: 163)

[4] Este vorba despre *Carte întru carea să scriu mâncările*, manuscris brâncovenesc datând din 1749, considerat a fi o traducere (ediție: *O lume într-o carte de bucate,* Editura Fundației Culturale Române, Bucureşti, 1997).

BDD-A30859 © 2019 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 12:59:55 UTC)

d. Se amestecă **de câteva ori**, până când se dezlipeşte aluatul de fundul vasului. (Jurcovan [1987] 2012: 329)
e. Gugoşile să le pisezi câtvaş şi să le pui în vin să stea zile 8, amestecând **de doao ori** zioa, şi mai **de multe ori** (*O lume* 1997: 170)
f. întorcându-le **de câteva ori** pe foc cu oțetul. (*O lume* 1997: 126)

A fost înregistrată şi locuțiunea adverbială foarte sugestivă *două-trei clocote, câteva clocote* (formulare specifică stilului autoarei Silvia Jurcovan):

(6) a. Sosul se lasă să fiarbă **2–3 clocote** ca să se lege cu făina şi apoi se sărează. (Jurcovan [1987] 2012: 35)
b. Sosul se lasă să fiarbă **câteva clocote** ca să se lege ca o smântână subțire (Jurcovan [1987] 2012: 36)

Structura *câteva clocote* cu funcție de circumstanțial cantitativ se utilizează numai cu verbul *a fierbe*; practic, este o expresie verbală care înseamnă „a clocoti puțin". Actualmente, pe internet, apar multe contexte şi cu varianta *să dea [în] câteva clocote*, deci cu verbul *a da*.

**2.1.2.** Clasa de substituție a circumstanțialului cantitativ în grupul verbal cuprinde şi **grupuri nominale** (legate direct de verb) cu centru substantive care exprimă **unități de măsură pentru timp**, de tipul *minut, oră, jumătate de oră, ceas, zi* etc., precedate de determinanți numerale cardinale sau adjective indefinite, precum şi de mărci de aproximare. În textele culinare aceste construcții sunt foarte frecvente. Mijloacele de exprimare a vagului şi aproximării în aceste contexte sunt foarte variate – juxtapunerea numeralelor cu valori apropiate, adverbul *ca* (în textele vechi, vezi şi Krieb-Stoian 2010), semiadverbul *vreo* sau alte adverbe şi unități lexicale adverbiale de tipul *circa, aproximativ, şi mai bine, cel puțin*:

(7) a. se amestecă **un minut** (fără să se mai pună pe foc), adăugând repede... (Jurcovan [1987] 2012: 163)
b. După aceea, se pune restul de făină şi se frământă **circa 10 minute,** până se desprinde de mână. (Jurcovan [1987] 2012: 22)
c. Se spală şi se fierb în apă cu sare **vreo 15 minute**. (Marin [1936] 2005: 26)
d. Cartofii se fierb în coajă, **30-40 de minute**, în apă clocotită puțin sărată (Jurcovan [1987] 2012: 84)
e. O ungi cu ou deasupra şi o coace **trei sferturi de ceas**. (Kogălniceanu & Negruzzi [1841] 1973: 45)
f. şi aşa lasă-l [péştile] să stea să să muréze **vrun ceas şi mai bine**. (*O lume* 1997: 102)
g. şi acopere să stea **un ceas şi mai bine** pe spuză cald. (*O lume* 1997: 104)

BDD-A30859 © 2019 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 12:59:55 UTC)

h. întinzi aluatul pe tavà, îl dai în cuptoriu şi şede **ca un sfert**. (Kogălniceanu & Negruzzi [1841] 1973: 145)
i. Apoi pui două ocă şi jumătate făină bună, tot câte o mână, şi freacă bine aluatul, **ca un ceas**. (Kogălniceanu & Negruzzi [1841] 1973: 169)
î. Icrele trebuie frecate **cel puţin o jumătate de oră**. (Marin [1936] 2005: 27)
j. şi apoi, clocotită fiind, torni peste raţă şi o laşi de şede **vro două zile**. (Kogălniceanu & Negruzzi [1841] 1973: 60)
k. Se frământă **câteva secunde** (NU mult!) un aluat omogen fie cu mâna, fie cu ajutorul unui mixer adecvat. (*https://savoriurbane.com/cornulete-fragede-cu-rahat*)

Substantivul *ceas* cu sensul de „oră" este astăzi ieşit din uzul curent; l-am înregistrat numai în cărţile de bucate vechi (Kogălniceanu & Negruzzi [1841] 1973; *O lume* 1997) şi la autorii care imită, recuperează stilul reţetelor culinare străvechi (de exemplu Radu Anton Roman).

În reţetele postate pe diverse site-uri şi bloguri culinare, am observat manifestarea unei tendinţe noi, datorată influenţei limbii engleze, şi anume folosirea (redundantă a) prepoziţiei *pentru* în contextele exprimării unui circumstanţial cantitativ cu substantive unităţi de măsură pentru timp.

(8) Se lasă la gătit **pentru aproximativ 3-4 minute** sau până se înmoaie – ar trebui să puteţi introduce vârful unui cuţit cu uşurinţă în floretele de broccoli. Se scurg deasupra chiuvetei cu ajutorul unei strecurători, după care se lasă să iasă aburul **pentru aproximativ un minut**. (*https://www.totuldespremame.ro/retete/retete-rapide/cum-se-fierbe-corect-broccoli*)

Aproximarea se realizează în reţetele moderne mai ales cu marcatorii *circa, aproximativ, cam, măcar*:

(9) a. Zarzavatul, ras prin răzătoarea cu găuri mari, se căleşte **2 minute** în unt sau untdelemn, pentru a da un gust mai bun şi culoare frumoasă grăsimii din supă şi apoi se adaugă în supă, cu care se fierbe **circa 40 de minute**. (Jurcovan [1987] 2012: 48)
b. Se fierbe orezul cu lapte la foc foarte mic, amestecând din când în când, ca să nu se prindă de fund, **aproximativ 15–20 de minute**, sau până când orezul e moale. (*https://www.lauralaurentiu.ro/retete-culinare/deserturi-dulciuri-de-casa/budinca-de-orez-cu-lapte-fara-coacere-reteta-video.html*)
c. Într-o tigaie mai mare, se pun 3 linguri de ulei, apoi se adaugă bucăţile de dovlecei, se presară cu puţină sare şi se gătesc **cam 5 minute** (...)

BDD-A30859 © 2019 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 12:59:55 UTC)

(*http://epochtimes-romania.com/news/piept-de-pui-la-cuptor-cu-seminte-de-susan-servit-cu-garnitura-de-dovlecei-cu-rosii-si-quinoa---219955*)

d. Fasolea boabe uscată trebuie să stea la înmuiat în apă rece **măcar 8 ore** (peste noapte). (*https://savoriurbane.com/fasole-cu-ciolan-afumat-reteta-nationala/*)

În grupul verbal, circumstanțialul cantitativ realizat prin grup nominal poate avea ca centru şi substantive comune care desemnează **unități de măsură** specifice limbajului culinar, adesea însoțite, de asemenea, de mărci de aproximare (în completare, vezi şi Neț 2017):

(10) a. Se scot gălbenuşurile, se dau prin sită. Din aceste gălbenuşuri, se pune **cam o lingură** la o parte; va servi spre a îmbrăca ouăle, la sfârşit. (Marin [1936] 2005: 22)

b. Deci pune ceapă tocată şi apă să-l acopere **un deget-doao** (*O lume* 1997: 105)

În perioada veche, construcția neprepozițională marcată în exemplul (10b) alternează cu o construcție prepozițională:

(11) a. şi apă cât să-i acopere **de 2 degete** (*O lume* 1997: 121)

b. Dupre ce vei griji peştile, să-l pui în tingire, puindu-i apă să-l acopere **de un deget-doao** (*O lume* 1997: 108)

În exemplul (10a) este vorba, de fapt, despre o structură partitivă reorganizată. Am încadrat acest tip de situații în clasa circumstanțialului cantitativ, pentru că, deşi nu am identificat decât un singur exemplu, teoretic sunt posibile mai multe formulări asemănătoare, în stilul culinar eliptic: *(ulei) punem aproximativ* ***o ceaşcă***[5].

**2.1.3.** În grupul verbal (ca şi în cel nominal) din textele analizate apar şi **structuri comparative fixate**, de tipul *cât o nucă, cât o măslină, cât o alună, cât un ou*. De regulă, aceste expresii fac parte, la origine, dintr-o structură comparativă, care prin reorganizare poate avea mai multe variante, fiind posibile mai multe interpretări – complement comparativ, modificator. Contextele sintactice în care apar structurile de acest tip permit aşadar alte interpretări în afară de cea de circumstanțial cantitativ. Pentru că sunt destul de importante ca frecvență, am preferat să nu excludem aceste expresii fixate.

În exemplul (12), construcția *cam cât o măslină* e incidentă, izolată (între virgule) şi are funcție de circumstanțial cantitativ de măsură, întrucât se referă la

[5] Construcțiile de tipul *o lingură de..., o ceaşcă de..., o farfurie de...* etc. sunt cuantificatori specifici grupului nominal (precedă, de regulă, un substantiv masiv).

BDD-A30859 © 2019 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 12:59:55 UTC)

grupul verbal *se ia cu linguriţa din compoziţie*. De fapt, este o structură eliptică; semantic, contextul este *se ia cu linguriţa (din compoziţie) compoziţie cât o măslină*:

(12) (despre perişoare) se ia cu linguriţa din compoziţie, **cam cât o măslină**, se pune în palma udată cu apă rece. (Jurcovan [1987] 2012: 52)

Substantivele comparate sunt aceleaşi, *unt* şi *drojdie*, iar termenii de comparaţie sunt diferiţi la fiecare autor, depinzând, bineînţeles, şi de reţeta în cauză. De exemplu, pentru *unt*, la Kogălniceanu & Negruzzi şi în cartea de bucate din secolul al 18-lea, este utilizată comparaţia *unt cât/ ca un ou*, la Sanda Marin e recurentă construcţia *unt (proaspăt) cât o nucă,* iar la Silvia Jurcovan am întâlnit expresia *(unt) cât o măslină*:

(13) a. iei o bucată de unt, **cât un ou,** şi o freacă puhav. (Kogălniceanu & Negruzzi [1841] 1973: 32)
b. Pune într-o oală apă, sare şi unt **ca un ou** de mare, şi o fiarbe câtvaş. (*O lume* 1997: 150)
c. Se adaugă unt proaspăt **cât o nucă**, se potriveşte de sare. (Marin [1936] 2005: 22)
d. Pe fiecare şniţel se aşază câte o felie de lămâie, iar peste aceasta câte o bucăţică de unt, **cât o măslină**, trecută prin pătrunjel tocat. (Jurcovan [1987] 2012: 160)

Comparaţia *cât o alună* e folosită cu referire la substantivul *drojdie* şi am identificat-o, în textele consultate, la autorii Sanda Marin şi Radu Anton Roman.

(14) Se încălzeşte un castron în care se pune făina cernută. Se face loc la mijloc, se adaugă uleiul, un vârf de linguriţă de sare, apă caldă (nu fierbinte) şi o bucăţică de drojdie **cât o alună**. (Marin [1936] 2005: 283)

În exemplele de la (13) şi (14), interpretarea principală este cea de modificator sau circumstanţial cantitativ, însă nu este exclusă nici interpretarea drept complement comparativ (*o bucăţică de drojdie (la fel de mare) cât o alună*, de exemplu, la (14)).

**2.1.4.** Circumstanţialul cantitativ poate avea, de asemenea, numeroase **realizări propoziţionale**. De regulă, subordonatele cu sens cantitativ sunt relative introduse prin adverbul *cât*, alături de tiparul cu jonctivul *p(r)e cât* în cărţile vechi de bucate. Este vorba despre „structuri de **conformitate cantitativă**" (conform tipologiei din Stan 2013: 212–214).

BDD-A30859 © 2019 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 12:59:55 UTC)

(15) a. Puiul grijit foarte curat şi tăiat în patru îl sari **precât trebuie**. (Kogălniceanu & Negruzzi [1841] 1973: 62)
b. după ce va scăde apa pe jumătate, să se puie coajă de alămâie **cât se va socoti de trebuinţă**, şi după ce va mai scăde **încât să rămâie ca patru linguri de apă** numai, să se stoarcă zama de la două alămâi. (Kogălniceanu & Negruzzi [1841] 1973: 51)
c. Se bat bine între palme ca pesmetul să se lipească **numai cât este necesar**, iar restul să cadă (să nu se ardă în tigaie). (Jurcovan [1987] 2012: 160)
d. puindu-i sare **cât trebuiaşte** (*O lume* 1997: 102)

În exemplul (15b), mai sunt două construcții care pot fi interpretate ca având sens cantitativ – subordonata consecutivă introdusă prin adverbul *încât* şi comparația *(să rămâie) ca patru linguri de apă numai*. Propozițiile de conformitate cantitativă pot fi precedate de semiadverbul restrictiv *numai* (15c).

Alte propoziții cantitative sunt **subordonatele conjuncționale** introduse prin conjuncția *până*[6], locuțiunea *până ce*[7] şi gruparea *până când*. Acestea sunt **structuri cantitative cu valoare temporală**, care exprimă durata sau intervalul (Stan 2013: 213):

(16) a. să se toarne deasupra apă clocotită, **până le va acoperi peste tot** (Kogălniceanu & Negruzzi [1841] 1973: 51)
b. şi pui boțul pe lesă, **până se scurge bine**, şi-l iei pe urmă la frământat, **până se face ca un alifiiu**. (Kogălniceanu & Negruzzi [1841] 1973: 68)
c. Se împrăştie tăițeii pe masa de aluat sau pe un şervet întins şi se lasă **până se usucă bine**. (Marin [1936] 2005: 282)
d. Alături, în acelaşi castron, se freacă drojdia cu o linguriță cu vârf de zahăr, **până ce se lichefiază** (...) (Jurcovan [1987] 2012: 343)
e. Făina şi chimenul se rumenesc fără grăsime, în tigaie, la foc mic, amestecând mereu ca să nu se ardă, **până când capătă culoarea maro-deschis**. (Jurcovan [1987] 2012: 45)
f. Compoziția se bate pe apă clocotită, 10–12 minute, **până când se înfierbântă bine şi capătă aspectul unei smântâni subțiri şi spumoase**. (Jurcovan [1987] 2012: 40)

Deşi conectorii specializați pentru propozițiile cantitative temporale sunt *până*, *până ce*, *până când*, acestea pot fi realizate şi cu adverbul relativ *cât* (situație în care subordonata este interpretată ca relativă):

[6] Prepoziția *până* are valoare de conjuncție în contextele în care introduce o subordonată în care verbul nu este la conjunctiv (GBLR 2010: 549).

[7] Gruparea *până ce* are statut de locuțiune, la fel ca *îndată ce, după ce, pe dată ce* (GBLR 2010: 535).

BDD-A30859 © 2019 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 12:59:55 UTC)

(17) Se mai freacă puțin, **cât să se amestece şi untul**, şi se toarnă caldă peste tort. (Marin [1936] 2005: 377)

În textul culinar, sunt foarte frecvente formulările ca în exemplul (16f), cu un circumstanțial cantitativ de măsură exprimat prin grup nominal (*10-12 minute*), urmat de o propoziție subordonată explicativă introdusă prin *până când* – o precizare suplimentară. Circumstanțialul cantitativ „explicitat" (prin subordonată circumstanțială de durată) este specific stilului rețetelor culinare, ține de retorica lor. Explicațiile suplimentare şi exemplificările sunt date din grija pentru destinatarul posibil mai puțin avizat în domeniu.

Subordonatele relative care conțin verbe modale (*a trebui*) sau cu sens modal (*a voi, a socoti; a se cere, a se cuveni*) au, de asemenea, o pondere importantă în textele culinare. Pragmatic, acestea exprimă modalitatea deontică prescriptivă (18a–e) sau volitivă (18f-i). Modalitatea se realizează prin construcții (aparent) obiective, impersonale în textul rețetelor culinare clasice, consacrate (18c–d). În cartea de bucate a lui Kogălniceanu şi Negruzzi, sunt folosite toate mijloacele de realizare a modalității (inconsecvență care este de aşteptat, fiind vorba de un text de început în domeniu): structuri obiective (18a–b, 18e), structuri de asumare a subiectivității prin folosirea persoanei a II-a singular (18f–i) şi chiar amalgamarea celor două tipuri (18f).

(18) a. Apoi îi dai sare **cîtă trebuie** şi iarăşi să-l frămânți bine. (Kogălniceanu & Negruzzi [1841] 1973: 68)
b. pune zahar **cât va trebui de dulce** şi coajă de alămâie şi o pune să fiarbă bine. (Kogălniceanu & Negruzzi [1841] 1973: 100)
c. Se pune sare, se adaugă apă sau zeamă de carne **atât cât trebuie ca să aibă mâncarea sos**. (Marin [1936] 2005: 174)
d. Se face un aluat mai îndesat cu caimac, ouă, o lingură de rom, sare şi făină **cât se cere**. (Marin [1936] 2005: 265)
e. pune zamă **cât se cuvine**. (Kogălniceanu & Negruzzi [1841] 1973: 48)
f. pui oțet de cel în care au şezut rața **cât socoteşti că trebuie pentru salce** (Kogălniceanu & Negruzzi [1841] 1973: 60)
g. Pui şi sare... şi piperiu, **cât vei socoti**, şi puțin usturoi. (Kogălniceanu & Negruzzi [1841] 1973: 71)
h. zahar **pe cât o voieşti de dulce** (Kogălniceanu & Negruzzi [1841] 1973: 98)
i. Iei cartofe **câte voieşti** (Kogălniceanu & Negruzzi [1841] 1973: 179)

Există anumite tipare cantitative frecvente, specifice stilului gastronomic. Acestea pot fi considerate „structuri de măsură progresivă" (conform terminologiei din Stan 2013) sau structuri de exprimare a proporției. Unele construcții de acest tip sunt în stilul eliptic specific rețetelor culinare (19c, 19e).

BDD-A30859 © 2019 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 12:59:55 UTC)

(19) a. Apoi să iei **o parte** oțăt şi **două de** apă. (Kogălniceanu & Negruzzi [1841] 1973: 39)
b. Să iei **câtă făină, pe atâta şi unt** (Kogălniceanu & Negruzzi [1841] 1973: 42)
c. **Câte** ouă, **atâtea** linguri de zahăr şi de făină. (Cucu Stäuble 1976: 13)
d. griş **o dată şi jumătate cât** greutatea oului (adică pentru un ou de 60 g sunt necesare 90 g griş). (Jurcovan [1987] 2012: 233)
e. **La** 400–500 gr. carne **cam** 3 l apă. (Cucu Stäuble 1976: 32)
f. Aluatul... se lasă la cald, să crească **încă o dată pe cât a fost**. (Jurcovan [1987] 2012: 21)
g. Aceste preparate trebuie să crească **de două ori pe cât au fost** şi să rămână goale la mijloc. (Jurcovan [1987] 2012: 329)

### 2.2. *REALIZĂRILE CIRCUMSTANȚIALULUI CANTITATIV ÎN GRUPUL ADJECTIVAL*

În grupul adjectival, circumstanțialul cantitativ este realizat prin diverse grupuri adverbiale (cu centru adverbe şi locuțiuni adverbiale cu valoare de cuantificare, de gradare şi intensificare, de aproximare) şi prin grupuri prepoziționale. În textele consultate, pentru circumstanțialul cantitativ în grupul adjectival, nu am identificat şi realizări propoziționale.

**2.2.1.** Adjectivul poate fi regent al unui **grup adverbial** monomembru, constituit dintr-un adverb indefinit (cantitativ):

(20) a. Cartofii se fierb în coajă, 30-40 de minute, în apă clocotită **puțin** sărată (Jurcovan [1987] 2012: 84)
b. atunci, se pune restul de unt topit (100 g), **puțin** călduț. (Jurcovan [1987] 2012: 344)

Frecvent, adverbialele din grupul adjectival au rolul de mărci de gradare, de intensificare şi de aproximare (cu grade diferite de gramaticalizare):

(21) a. Se taie ceapa în felii **foarte** subțiri care se pun la foc cu o lingură de unt (Marin [1936] 2005: 66)
b. Se adaugă, puțin câte puțin, uleiul... şi, dacă icrele nu sunt **prea** sărate, sare după gust. (Marin [1936] 2005: 27)
c. de nu va fi slănina **prea** sărată, pune şi puțină sare. (*O lume* 1997: 147)
d. ia anghinarii şi-i dă undă bine, cu apă şi cu sare, atât cât să fie **mai** fierte. (*O lume* 1997: 127)
e. Se aşază în borcan cu boabe de piper şi foi de dafin, iar peste ele se toarnă oțet fiert, **potrivit de** sărat şi amestecat, după ce s-a răcorit, cu puțin muştar. (Marin [1936] 2005: 26)

BDD-A30859 © 2019 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 12:59:55 UTC)

f. Se pun apoi să fiarbă cu laptele şi zahărul vanilat, amestecând mereu până când compoziția se face **potrivit de** groasă. (Marin [1936] 2005: 305)
g. Când glazura este **destul de** legată, se adaugă unt cât o nucă. (Marin [1936] 2005: 377)
h. când aluatul opărit este **aproape** rece, se amestecă cu drojdia (Jurcovan [1987] 2012: 343)

În textul din secolul al 18-lea, gradarea, intensificarea şi aproximarea prezintă trăsăturile generale specifice limbii vechi (cf. SOR 2016: 496–412, Stan 2013: 307–316). Inventarul de lexeme conține elemente ieşite ulterior din uzul standard (a se vedea în (22a, b) adverbul *can*, variantă a lui *cam*, cf. şi Krieb-Stoian 2010: 83–85, locuțiunea *de tot* din (22c, d), limitată acum la româna familiară, orală). Mărcile intensificării nu sunt pe deplin gramaticalizate, ele putând fi postpuse regentului (a se vedea adverbul *foarte* din (22d)). De asemenea, mărcile de gradare, intensificare şi aproximare (cu sens uşor diferit față de cel din limba actuală) pot fi cumulate în combinații care nu vor fi păstrate în limba standard cu aceleaşi valori (a se vedea *nu prea de tot* din (22d) şi *aproape mai* din (22e)).

(22) a. când va fi aproape de fript, **can** crud, ia-l den frigare şi-l pune într-o oală. (*O lume* 1997: 137)
b. şi pentru ca să fie zeama **can** groşcioară, pune-i migdale pisate au nuci. (*O lume* 1997: 105)
c. iară dupre ce va fi **de tot** fiartă, să pui puțintel oțet bun (*O lume* 1997: 126)
d. Hameiul, dat puțintel undă cu apă şi cu sare, apoi scurs pe o scândură de apă şi fiert cu lapte de migdale, nu **prea de tot** suptire, şi scorțişoară multă **foarte**, iaste mâncare frumoasă şi sănătoasă. (*O lume* 1997: 122)
e. Deci, când va fi **aproape mai** fierți, pune un filigean de vin şi jumătate de oțet, şi sfărşaşte de fiert. (*O lume* 1997: 146)

În ceea ce priveşte aproximarea şi gradarea grupului adjectival, trebuie făcută mențiunea că, în acest tip de texte, atât în româna actuală, cât mai ales în româna din perioada veche şi modernă, complementară mijloacelor morfosintactice este utilizarea diminutivelor, care au codificat lexical un sens de aproximare şi gradare.

(23) a. usturoiul se taie în bucăți **măricele**, iar rozmarinul se taie mărunt. (*https://www.delicatesa.ro/retete/eticheta-carne-de-miel*)
b. apoi le tae gâturile bucăți **groşcioare** şi-i pune într-o tingire au în oală zmănțuită. (*O lume* 1997: 116)

BDD-A30859 © 2019 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 12:59:55 UTC)

c. Deci, când va fi aproape de fiert, să-i pui **puțintel** miez de pâine frecat şi capere şi, când îl vei turna, să-i pui pe deasupra **puțintică** nucşoară. (*O lume* 1997: 101)

Sunt destul de frecvente structurile superlative cantitative (locuțiuni adverbiale) de tipul celor marcate în exemplele următoare:

(24) a. Prazul se taie în rondele **cât se poate de** subțiri (numai partea albă, fără frunzele verzi). (Jurcovan [1987] 2012: 112)
b. ... iar din cealaltă jumătate se întinde cu sucitorul o foaie **cât se poate de** subțire[8]. (Marin [1936] 2005: 282)
c. Se aleg ardei graşi **cât mai** drepți, ca să se poată coace uniform. (Jurcovan [1987] 2012: 112)

**2.2.2.** În grupul adjectival, circumstanțialul cantitativ poate fi realizat şi prin **grup prepozițional**.

Sunt frecvente grupurile prepoziționale în care nominalul este cuantificat prin expresii numerice (aproximate sau nu):

(25) a. Ceapa tăiată peştişori sau mărunt, morcovul, pătrunjelul şi țelina, tăiate în rondele de 1 cm grosime şi late **de 2 cm**, se călesc în tot untdelemnul la foc mic, 3–4 minute... (Jurcovan [1987] 2012: 143)
b. (foaia de aluat) Se taie pe lungime, în fâşii late **de 1,5 cm** şi apoi pe lățime, în bucăți de 5 cm, cu cuțitul trecut prin făină. (Jurcovan [1987] 2012: 18)
c. Aluatul pentru ecleruri (...) se aşază în bastonaşe lungi **de 8–10 cm** şi groase **de 2,5–3 cm,** cu distanța de 3-4 cm între ele. (Jurcovan [1987] 2012: 329)

Numeroase sunt grupurile care conțin substantive ce denumesc părți ale corpului sau ustensile de bucătărie:

(26) a. apoi taie felii de pâne **de un deget de** groase şi întinzi migdalile pe felii. (Kogălniceanu & Negruzzi [1841] 1973: 38)
b. Pe urmă faci o turtă **de un deget de** groasă (Kogălniceanu & Negruzzi [1841] 1973: 132)
c. apoi să se taie tot bucăți, câte de două oca şi **numai de trei degete de** groasă. (Kogălniceanu & Negruzzi [1841] 1973: 74)
d. Să iai péştile grijit, să-l tai bucățéle **ca de 3–4 dégite de** late (*O lume* 1997: 103)

[8] În acest exemplu, *subțire* poate fi interpretat atât ca adjectiv cu formă de feminin, singular, cât şi ca adverb rezultativ.

BDD-A30859 © 2019 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 12:59:55 UTC)

e. iei slănină şi o tai **de un cuțit de** groasă (Kogălniceanu & Negruzzi [1841] 1973: 8)[9]
f. După ce vei griji ştuca, tae-o **de un deget de** groasă. (*O lume* 1997: 104)
g. Se face turta **de-un deget de** groasă şi se pune în cuptor (Roman 2014: 143)

Construcțiile marcate mai sus pot avea interpretare de circumstanțiale cantitative, cu regent un adjectiv, dar nu este exclusă nici interpretarea de construcții comparative (de exemplu, în (26e), *o tai să fie groasă ca un cuțit*).

În textele mai vechi (vezi (26a–f)), dar şi în cele actuale (26g) aceste structuri prepoziționale din grupul adjectival sunt antepuse, iar prepoziția *de* apare de două ori. O construcție precum cea de mai jos, în care cantitativul este postpus, poate explica acest fapt:

(27) Dupre ce vei fiarbe racii, ia gâturile şi le tae bucățele **de groase <u>de un deget</u>**. (*O lume* 1997: 117)

Postpunerea cantitativului este posibilă şi în limba actuală, însă este preferată antepunerea, considerată poate mai expresivă:

(28) Le tăiem în bucăți **groase <u>de două degete</u>** şi le punem deoparte.
(*www.tvpaprika.ro/.../Sufleu_de_croasant_cu_crema_de_alune.aspx*)

Grupul prepozițional poate primi o aproximare globală, prin diverse lexeme (vezi (26c, d)) sau prin construcții cu numerale adjectivale juxtapuse ((25c) şi (26d)).

### 2.3. *REALIZĂRILE CIRCUMSTANȚIALULUI CANTITATIV ÎN GRUPUL ADVERBIAL*

În textele consultate, situațiile în care circumstanțialul cantitativ are ca regent un adverb sunt mult mai rare comparativ cu cele în care are ca regent un adjectiv. Menționăm numai câteva exemple, în care, bineînțeles, realizările cantitativului sunt paralele cu cele din grupul adjectival:

(29) a. Aluatul nu trebuie amestecat **prea** mult. (Marin [1936] 2005: 283)
b. Dacă scade **prea** mult, se mai adaugă apă. (Marin [1936] 2005: 174)
c. să se înmoaie **prea** mult. (Jurcovan [1987] 2012: 112)
d. Să ei ugerul şi să-l frigi în frigare **nu prea** bine. (*O lume* 1997: 138)

[9] Cf. cu alt tip de construcție cu sens echivalent: Dupre ce le-i fiarbe cum sus s-au zis, să-l tai fălii de groase **ca muchia cuțitului**. (*O lume* 1997: 138)

BDD-A30859 © 2019 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 12:59:55 UTC)

e. Dupre ce le vei cura, tai-le fălii **ca un deget de** gros, apoi le dă undă cu apă şi cu sare. (*O lume* 1997: 124)
f. Să iai carnea să o hăncueşti **foarte** mărunt (*O lume* 1997: 159)

Cel mai frecvent sunt întâlnite adverbele precedate de marca comparativului de superioritate *mai*, care, în aceste texte, are o valoare legată de aproximare mai mult decât de comparație:

(30) Asemene să fac cojăle de năramză, numai tribuesc să stea **mai mult** în apă şi să să fiarbă în doao ape, întâi **mai puțin**, şi să lapezi apa aceia, apoi să pui altă apă şi să le fierbi **mai mult**. (*O lume* 1997: 165)

În textele vechi se constată fixarea locuțiunii *mai bine* „mai degrabă, preferabil”:

(31) a. Deci o pune în tingire, puindu-i apă de ajuns, au **mai bine** zeamă de carne. (*O lume* 1997: 129)
b. Deci ia slănină, să o tai mărunt şi-ntr-însa să prăjăşti ceapă tocată au **mai bine** în unt proaspăt. (*O lume* 1997: 140)

Ca şi în cazul adjectivului, şi în cazul adverbului aproximarea este realizată şi prin mijloace lexicale, mai exact, prin intermediul derivării cu diminutive:

(32) a. deci să-l presări cu sare şi cu praf de sămânță de molotru şi să-l laşi să stea **puțintel**, pân va întra într-însul, şi apoi îl prăjaşte. (*O lume* 1997: 103)
b. Deci îi pune apă oca 1, oțet litră 1, să stea mai mult de 3 degete acoperit, zahar dram 40, scorțişoară, piper, cuişoare, de toate câte **multecel**, cimbiriu şi puțintică nucşoară. (*O lume* 1997: 112)[10]

### 3. CONSIDERAȚII FINALE. CONCLUZII

În acest articol, am prezentat câteva aspecte legate de exprimarea cantității în textul rețetelor culinare. Mai exact, ne-am oprit asupra realizărilor circumstanțialului cantitativ (în grupul verbal, adjectival şi adverbial) şi am făcut câteva observații şi asupra aproximării şi cuantificării nominale. Am avut în vedere atât texte contemporane, cât şi texte din perioada veche şi modernă.

Tipurile de realizări ale circumstanțialului cantitativ în textul culinar sunt aceleaşi ca şi în textele nespecializate. În raport cu trăsăturile circumstanțialului cantitativ din româna standard, de uz general, în textele gastronomice am observat că:

[10] În exemplul (32b) cantitativul diminutivat este prezentat distributiv, cu ajutorul semiadverbului *câte* (cu rol de adjunct). Perspectivizarea distributivă asupra cantităților este destul de frecventă în textele analizate.

BDD-A30859 © 2019 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 12:59:55 UTC)

(i) circumstanțialul cantitativ este mult mai frecvent;

(ii) există multe situații în care cantitativul poate primi mai multe interpretări sintactice;

(iii) pe lângă lexemele general utilizate, în expresia circumstanțialului cantitativ sunt incluse o serie de lexeme specifice textelor gastronomice, inventarul acestora suferind modificări în timp; se poate spune că există o terminologie gastronomică (lexeme din limbajul cotidian sunt refolosite în limbajul gastronomic, cu o semantică modificată prin metonimii, comparații etc.);

(iv) în legătură cu grupul circumstanțialului cantitativ, pot fi identificate două caracteristici clare, paradoxal contradictorii: pe de o parte, intenția de claritate, de precizie, de explicare (redundantă), pe de alta, tendința de aproximare a cantităților, de permisivitate, de nerigurozitate.

Aceste ultime două aspecte ((iii) şi (iv)) fac ca textul rețetelor să poată fi perceput de destinatarii nespecialişti în gastronomie fie ca prea explicit, fie ca prea neclar, decodarea corectă a indicațiilor cantitative ținând totuşi, se pare, în măsură destul de mare, de competența profesională în domeniu a destinatarului.

Diferențele în realizarea circumstanțialului cantitativ între textele culinare actuale şi cele din perioadele mai vechi țin de diferențele generale dintre cele două stadii de limbă.

## SURSE

Cucu Stăuble 1976 = Virginia Cucu Stăuble, *O prăjitură, două prăjituri.* Bucureşti: Editura Ion Creangă, 1976.

Jurcovan [1987] 2012 = Silvia Jurcovan, *Carte de bucate.* Bucureşti: Humanitas, 2012.

Kogălniceanu & Negruzzi [1841] 1973 = Mihail Kogălniceanu, Costache Negruzzi, *200 de rețete cercate de bucate, prăjituri şi alte trebi gospodăreşti.* Cluj: Dacia, 1973.

Marin [1936] 2005 = Sanda Marin, *Carte de bucate,* ediție integrală. Bucureşti: Humanitas, 2005.

Roman 2014 = Radu Anton Roman, *Bucate, vinuri şi obiceiuri româneşti – toate rețetele în ediție jubiliară: 15 ani.* Bucureşti: Paideia, 2014.

*O lume* 1997 = **** O lume într-o carte de bucate. Manuscris din epoca brâncovenească.* Transcrierea textului, prefața şi postfața: Ioana Constantinescu. Bucureşti: Editura Fundației Culturale Române, 1997.

Internet

## BIBLIOGRAFIE

GALR 2008 = Valeria Guțu Romalo (ed.), *Gramatica limbii române.* I *Cuvântul*, II *Enunțul*. Bucureşti: Editura Academiei Române.

GBLR 2010 = Gabriela Pană Dindelegan (ed.), *Gramatica de bază a limbii române.* Bucureşti: Univers Enciclopedic.

GR 2013 = Gabriela Pană Dindelegan (ed.), *The Grammar of Romanian.* Oxford: Oxford University Press.

Krieb-Stoian 2010 = Silvia Krieb-Stoian, „Observații asupra mijloacelor lingvistice de exprimare a aproximării cantitative în limba română veche", în Rodica Zafiu, Adina Dragomirescu,

BDD-A30859 © 2019 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 12:59:55 UTC)

Alexandru Nicolae (ed.), *Limba română: controverse, delimitări, noi ipoteze (Actele celui de-al 9-lea Colocviu al Catedrei de Limba Română)*. Bucureşti: Editura Universităţii din Bucureşti, p. 83–91.

Nedelcu 2009 = Isabela Nedelcu, *Categoria partitivului în limba română*. Bucureşti: Editura Universităţii din Bucureşti.

Neț 2016 = Mariana Neț, „Despre aproximarea cantităților mici în cărțile de bucate românești", în *Pagini alese. Omagiu lui Alexandru Mareş la împlinirea vârstei de 80 de ani.* Volum îngrijit de Marius Sala, Maria Stanciu Istrate şi Emanuela Timotin. Bucureşti: Univers Enciclopedic Gold, p. 154–163.

Neț 2017 = Mariana Neț, „Părți ale corpului ca „unități de măsură" în cărțile de bucate românești: *pumn, mână, mănunchi*", în *Cercetări lingvistice. Omagiu doamnei profesoare Adriana Stoichițoiu Ichim.* Craiova: Sitech, p. 216–223.

SOR 2016 = Gabriela Pană Dindelegan (ed.) (Martin Maiden, consultant ed.), *The Syntax of Old Romanian*. Oxford: Oxford University Press (+ anexă on-line cu exemple suplimentare pentru capitol: http://www.lingv.ro/images/6.pdf).

Stan 2013 = Camelia Stan, *O sintaxă diacronică a limbii române vechi*. Bucureşti: Editura Universităţii din Bucureşti.

## NOTES ON THE EXPRESSION OF QUANTITY IN THE TEXT OF ROMANIAN COOKING RECIPES

### Abstract

The article presents some aspects of the expression of quantity in the text of Romanian cooking recipes. A special attention is paid to the quantity adjuncts in the verb phrase, in the adjectival phrase and in the adverbial phrase. The analysis is based on a corpus of examples collected from old and contemporary Romanian cookbooks as well as from culinary sites and blogs. Some information regarding the expression of approximation and quantification of the noun phrase are also given.

The verbal quantifiers have various realizations: quantifying adverbial phrases, noun phrases including a time measure noun (preceded by a cardinal numeral or an indefinite adjective), and clausal adjuncts (introduced by the relative *cât* 'how much / many' and specific subordinators like *până* 'until; up to', *până ce* 'until', *până când* 'until when'). The measure noun used in the quantifier phrase may be a specific one, a contextual one – a container noun (e.g. *o lingură* 'a spoon') or a noun expressing body parts (e.g. *un deget* 'a finger'). In the gastronomic language, there are specific syntactic patterns expressing quantity and proportion. In some contexts, many syntactic interpretations of the quantifier are possible.

The quantifiers of the adjective or of the adverb are mainly adverbs expressing different values of quantification, degree, intensification and approximation. In the adjectival phrase, the measure adjunct may be a prepositional phrase including a numerical expression or nouns designating a contextual quantity or proportion.

At the pragmatic rhetorical level, the expression of quantity in culinary texts has two apparent opposite features: on the one hand, there is the aim of precision and clarity, and, on the other hand, there is the tendency to approximate quantities, to accept subjective, imprecise values and way of measurements.

BDD-A30859 © 2019 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 12:59:55 UTC)